

Előfizetési árak:

Égész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

POLITIKAI NETILAP

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébetkörút 41. sz.

Vége.

A mindinkább terjedő nemzetiségi tüzelmek ellen megindult a mozgalom az egész vonalon. Nemcsak maguk az érdekelt egyházi és világi hatóságok, de maga a nagy magyar társadalom is felveszi az agitátorok által vakmerőn, hetykén odadobott keztyűt s a törvény, az igazság fényes fegyverével vértzetten sorompóba száll a nemzeti érdekek, a magyar kultúra megvédésére.

Dicsőretre és elismerésre méltó buzgósággal fognak a nagy tisztogatáshoz legelső sorban azok az egyházi főhatóságok, akiknek gondjaira bízott, főpásztori hatalmuk alá rendelt egyházmegyék területén a nemzetiségi izgatás oly jelenségekben mutatkozott, melyek nemcsak a világi törvények büntető szakaszaiba ütköznek, de mélyen sértették az egyház által minden időn át szigorúan betartott szubordináció követelményeit is.

Hisz Juriga és Jehlieska tisztelendő urak nyíltan pártot ütöttek egyházi főhatóságuk ellen s a választási kampány alatt fittyet hánytak a primási udvar rendeleteinek. — Lapjukban, melynek élére a „katholikus“ jelzőt bigyeztették czégérnek, a legféktelenebb izgatást üzték a magyar róm. kath. egyház feje s a saját paptársaik ellen! Hlinka tisztelendő, az uristen emez alázatos szolgálja, elvadultságában kapára-kaszára szólította a lipői tótságot a zsidók és a magyarok ellen! Izgató beszédeinek hatása alatt a nép megrohanta az isten felszentelt hajlékát, hogy szentségtörő kezekkel lehetetlenül tegye az elcsapott plébános helyettesítésére kiküldött adminisztrátor funkcióját! Az elvakított nép felgyújtja saját lelkipásztorát s összetett kezekkel nézi, mint ég porrá Hlinka ur egykori konkurrens s nem veszi lelkére azt sem, mikor harmadnap mulva az úszkös romok közül utolsó nagy utjára viszik az ijedtségbe behalt becsületes lelkű, igaz magyarérelmü plébánost. A hívő nép között lázadást és engedetlenséget szít főpásztora ellen s ez felülve

a néptribun szavainak, ott hagyja saját egyházát s templomi zászlók alatt bucsut jár más templomba, úgy akarja dokumentálni ragaszkodását e népcsalóhoz s így akar kifejezést adni a főpásztori rendelkezés felett érzett elégedetlenségének.

Hát ez így tovább nem mehet! Hová, merre vezetne ez a fejtelenség? Mivé lenne az egyház tekintélye? Semmivé! Azt pedig túrni nem szabad, hogy ily kétes értékű ekszisztenciák buta vakmerősége és elvadultsága üssön csorbát a hosszú századokon át csorbitatlanul fentartott fenhatóságon.

Tudjuk, el vagyunk rá készülve, hogy azok, kik a tisztelendő urakkal egy véleményen vannak, úgy fogják a világ elé állítani a kérdést, mint a tótság ügyéért szenvedett mártíromságot, de nem hisszük, hogy azok után, amiket elmondunk, a dicséretükre elsírt frázisok közül ki ne tudja hámozni ez a nép a tömör igazságot s velünk együtt annak a véleménynek ne adjon kifejezést, hogy ez csak így van helyesen, hogy ennek be kellett következnie.

De nemcsak az egyházi főhatóságok, hanem az egyes kerületek papságai is mély megbotránkozással itélik el nekivadult paptársaik hazafiatlan viselkedéseit, mert olesó népszerűség után hajhászva, bemoeskolják a katolikus papság egyetemének féltékenyen őrzött s hazafasságban mindenkor tündöklő jó hírnevét.

Maga az magyarság zöme sem maradhatott tétlen ennyi példátlan izgátságssal szemben, mint amennyit a legutóbb lezajlott választási küzdelmek hoztak felszínre s méltó felháborodással keresi a megtorlás útját azokkal szemben, akik saját anyagi előnyüket tartva szem előtt, másokat, ártatlan, a törvényt nem ismerő népet behízelgő, hangzatos frázisok halmazával oly hazafiatlan cselekedetek elkövetésére bujtogatnak, melyeknek büntetőjogi következményeitől ők maguk drukkolnak első sorban s ha eléri mégis őket az igazság sujtó

keze, megtagadják a tanítványaikkal fennállott közösséget.

Temes- és Szepesvármegyék közönsége már megmozdult s alapos reményünk van, hogy ma-holnap e kérdéshez hozzászól valamennyi vármegye magyarsága.

Igaz ugyan, hogy ezzel még nincs orvosolva az elharapódzott nyavalya, mert bár ékesen beszélni tud a magyar, de ily nagy kérdések megoldására a beszéd magában nem elég. Tettek kellene nekünk! A fertőzött testrészeket még semmiféle orvos sem beszélte ki az izomzat hálózata közül, azokat csak elszánt és biztos vágással lehet kihámozni azzal az alapossággal, mely a teljes gyógyulást biztosítja.

Azt hisszük, hogy a nemzetiségi kérdés megérett már arra, hogy vele a közvélemény komolyan foglalkozzék, ne huzzák-halasszák a kérdés gyökeres megoldásának fontosságát, éppen most, midőn a nemzetiségiek a közeli jövő választási esélyeivel fenyegetőznek.

Mindenki, aki a nemzetiségi izgatások megfékezésére a jog, törvény és igazság határai közt közreműködik, nagy lépéssel segíti előre a nemzeti állameszme épületének művét.

Hangoztatjuk azonban most is, mint már számtalanszor tettük, hogy alapos és becsületes munkát kell végeznie a hatóságoknak és magának a magyar társadalomnak. Nemcsak a jelenben felmerült esetek megtorlásáról kell gondoskodnia, de ki kell tapogatni a baj, a kóros jelenségek szülőökát s azt kell első sorban alapos gyógykezelés alá venni.

Ehhez nagy türelem és kitartás szükséges. Ezt a bajt máról-holnapra nem lehet megszüntetni, csak hosszú, odaadó munka hozza meg az eredményt, melyet a nemzetiségi kérdés teljes szanalása, az egységes magyar állameszme kidomborítása megkíván. Fogjunk a munkához mielőbb, mert a baj rohamosan terjed s esetleg a gyógyítás nagy munkája későn lesz.

A pánszláv papok elítélése. A esztergomegyházmegyei nagymarosi kerület papsága a múlt héten tartott kerületi gyűléséről a következő tiltakozást adta közre: Az ujonnan üsszeült országgyűlésen alakult úgynevezett „nemzetiségi párt“-nak, a magyar haza és nemzet iránti viselkedését helytelenítvén, a kerület igen zokon veszi, hogy ezen pártnak főszerepet játszó Juriga, Jehlicska, Kollár képviselők éppen az esztergomi egyházmegye papjai. Tekintve azt, hogy közelmert dolog, hogy a nevezett urak egy a „Katólicék Noviny“ és más tót lapokban az eddigi békés és valóban magyar érzést tót népet a haza és magyar nemzet iránti gyűlöltre buzdítják; hogy egy a magyar haza, mint a magyar népről gyalázólag, mélyen sértőleg nyilatkoznak és ennek alapján nemcsak hazafui szempontból, de különösen katolikus jogi szempontból elítélendők, mint oly papok, akik gyűlöletet, megvetést és ellenségeskedést hirdetnek és erre tanítják a népet, akik a politika és nép jog örve alatt a leghazafiatlanabb, magukban a magyar nevet is letagadó és magukat tótnak valló viselkedésük által tündökölnék és hogy ezen papok épp az esztergomegyei papsághoz tartozván, viselkedésük az egyházmegyére is szegényt hoz, a kerületi papság legnagyobb fokban elítéli őket, úgy hazafisági, mint egyházi szempontból. És ha maguktartásáért és tettükért — mert tettük végre is lünettelen nem marad — büntetéstük eléri, azt méltán megérdemeltnek fogja tekinteni mindenki.

Az udvardkerületi papság tiltakozása.

Az udvardkerületi papság június 19-én Szemerén tartott gyűlésén csatlakozott a párkánykerületi papsághoz és egyhangulag kimondotta, hogy a tót nemzetiségi papképviseleknek úgy az országgházban, mint azonkívül tanusított egyház- és hazaelenes viselkedésmódját, amely a papságnak csak gyalázatot és szegényt szerzett és szerez, a legnagyobb fokban elítéli és restelli, hogy az esztergomi főegyházmegye papsága körébe tartoznak, amely eddig a hazaszeretetéről volt ismeretes.

A nemzetiségi igazgatás ellen. Sárosmegye legutóbbi közgyűlése is foglalkozott a nemzetiségi igazgatás megfékezésének kérdésével, Temesmegye átirata és Dobay József szolgabíró javaslata alapján. Kurimszky János színei plébános és ifjabb Meliorisz Kálmán hozzászólása után elhatározta a közgyűlés, hogy föliratot intéz a kormányhoz, hogy a büntetőtörvénykönyv idevonatkozó 176. szakaszának szigorító módosításával, az igaztó tót újságok élesebb ellenőrzésével fékezze meg a nemzetiségi útlemekeket, másrészt pedig tegye lehetővé, hogy Sárosmegyében tót nyelvű, hazafias lap megjelenhessék. Sárosmegye a Fejérváry-kormány megjelenésig mentes volt a nemzetiségi surlódásoktól s gyors törvényhozási és társadalmi intézkedésekkel még csírájában el lehetne fojtani a fenyegető veszedelmet.

A nemzetiségi párt országos szervezése. A nemzetiségi képviselők körében az aktuális politikai kérdéseken kívül most leginkább a nemzetiségi párt országos szervezésének előkészítésével foglalkoznak. Az eddigi megbeszélések során abban állapodtak meg,

hogy a három nemzetiségi pártot, a román, szerbet és tót egy szervezetben egyesítik, e szervezet keretén belül azonban mindhárom pártárnyalat bizonyos autonómiát élvezzen. A párt központja Budapest lesz. A tót néppárt már alkalmazkodott is ehhez, amennyiben elhatározta, hogy a pártélelet ezentul Budapestről fogja irányítani. Hogy kellő anyagi erő rendelkezésére álljon, a párt rendszeres pártadót fog életbeléptetni, melyet a párt minden tagja köteles lesz befizetni. E végből a legszegényebb osztály támogatására is számítanak és három adófokozatot fognak megállapítani. A tervezet szerint az évi pártadó a képviselők részére 200 koronában, a középosztály számára 20 koronában és a nép részére két koronában fog megállapíthatni. A nemzetiségi-párt tagjai külsőleg is dokumentálni akarják külön pártállásukat és azért jelvény gyanánt emaillozotott tölgylevelet fognak viselni.

A tót nemzetiségi törekvések a történelmi igazság Világításában.

VII.

Az 1861. évi tót memorandum. — A tót Matica és gimnáziumok megalapítása és egyéb mozgalmak.

Ugyancsak 1861-ben Pesten is gyűléseztek a tót tulzók vezérférfiai, hogy a tót irodalmi társaság létesítéséről tanácskozzanak. Az akkori politikai helyzet kedvezett e tervnek, úgy, hogy 1862 őszén már a gyűjtést is megkezdheték. Ám az erre vonatkozó felhívás, melyet Francisci János és Paulinyi Tóth Vilmos irt alá, elárulta azt, hogy itt az irodalom csak köpeny lesz, amelyben az ultratót sovinizmus fog elbujni. Az a körülmény, hogy a „Slovenská Matica“ alapszabályait a király jóváhagyta és még 500 vagy 1000 forintot is adott e társaság céljaira, arra bátorította a tót vezetőférfiakat, hogy ily hangon kezdjék meg említett felhívásukat: „Ezer év végzetes terhe alatt, mint átok alatt nyögött a tót nemzet. Vetett és nem aratott; törte és zuzta magát s mégis elszegényedett; maecenászkodott és nem dicsóult meg; okoskodott és még sem okosodhatott. Ezer év igája alatt elvesztette a tót nemzeti öntudatát s ezzel egyetemben nemzeti életét is. Csak nagy ritkán, csak egyes évek feltűnő jelenségei mutatják, mint égis éró piramisok, a nemzeti öntudatnak utolsó öröklődéseit. Az a nemzet, amely egy ezredév előtt a szláv törzseknek a kereszténység befogadása által örök megváltást hirdetett; mely ekkép megerősödvé, szláv nyelve és szláv ékesszólása által egy ezredév után is hivatva

volt, hogy saját nemzeti apostolai és tudósai által az idők és nemzetek megváltását a szláv törzseknek továbbra is hirdesse. Mint a varázsvessző ütésére megrezzentek a nemzet dermedt tagjai s lánglelkű férfianak szavára megmozdult a szív benne s a lélek életre ébredt s midőn így a munkával, az igyekezettel, önmegtagadással és a túréssel egyetemben megérett benne az erő, kimondta és hirdette a világnak a turóczzsentsmártoni gyűlésen: hogy él és élni akar.“

Egy szerény irodalmi társaság nem ily nagyhangu programmal kezdi meg működését. Az irodalmat békés tudósok, a világ zajától visszavonult írók s más efféle csendes természetű emberek mivelik, de hát Hurban, Stúr, Francisci, Moyses, Paulinyi Tóthék stb. nem voltak ebből a fajtából való emberek s így igen természetes, hogy míg a tót irodalmi forrás még a Matica alapítása után is csak igen szerényen csörgedezett, addig a tót nagyzás politikája szinte lehetetlen dolgokat mivelt, — még a tót nép folytonos tiltakozása ellenére is. A Maticának — alapszabályainak 2-ik pontja szerint — tilos volt állami — tehát politikai — és vallási dolgokkal foglalkozni, de azért a Matica alapító okleveleit a „tót nemzeti színek“ (piros-fehér-kék) díszítették, szövegükben pedig cyrillbetűs nyomás is volt. A színek a tót nemzeti eszmét, a cyrill betű pedig a nagyszláv eszmét volt jelképesen kifejezendő. Vajjon mi köze volt mindehhez a tót irodalomnak? Dr. Grünwald Béla szerint a Matica főczélja az volt, „hogy a szellemi örök tevékenysége egy irányeszmétől áthatott, egy irányban vezetett s teljesen a nemzetiségi törekvések szolgálatában álló legyen. A Matica tudományos és irodalmi intézet czime alatt szerepelt, de tulajdonkép nem volt egyéb a szláv törekvések egyik eszközénél, a tót nemzetiségi párt szervezetének központi orgánumánál, mely a jelszókat adta ki s megállapította a párt által követendő taktikát“. Maguk a tót tulzók tagadják ezt, de a tények Grünwaldnak adnak igazat, de erről később.

Alig két évvel a Matica megalapítása után újabb felhívásokat és gyűjtőleveket bocsátott ki Francisci János, mint a Matica megbízottja, a melyekben adományokat kért a „Dom Matica Slovenskej“ felépítésére és berendezésére, hogy a társaságnak saját hajléka legyen, ahol könyveit,

gyűteményeit elhelyezheti. Ideiglenesen Moyses püspöki palotájában őrizték ezeket. Ezzel a gyűjtéssel kettős célt véltek elérhetni: a szükséges pénzalapot megteremteni és az irodalmi, tudományos s politikai mozgalmaktól távol álló alsó néprétegeket is bevonni érdekkörükbe, hogy aztán alkalomadtán reájuk támaszkodhassanak. S ez nem is volt valami nehéz feladat, ha tudjuk, hogy az akkori politikai viszonyok között lehetővé vált, hogy 263 róm. kath. és 99 evangélikus lelkész; 730 r. kath. és 263 evang. tanító; 98 községi jegyző, tehát a néppel közvetlenül érintkező, arra befolyással bíró egyének nyíltan vallották magukat a tót nemzetiségi párt híveinek, akik aztán a saját hatáskörükben mindent elkövettek, hogy a tót köznépet a Maticának megnyerjék. Ezrével osztogatták a kis krajozáros gyűjtőfuzeteket a nép között. Minden gyűjtő tiz-tiz adakozó járulékaiknak a beszédéről gondoskodott. Egy-egy hétre 1 kr.-t fizettek az adakozók, e csekély adomány révén azonban a Matica hozzátartozóinak tekintették magukat és a „Dom“ társtulajdonosainak.

Ugyancsak a 60-as évek folyamán megalapították a turóczzsentsmártoni, znióvárjalai és nagyrocezi tót gimnáziumokat, miután már előbb (1862.) sikerült nekik a beszercebányai főgimnáziumot elcsehesíteni. — A tót gimnáziumok létesítését hazafias érzelmű magyar emberek is támogatták, különösen a turóczzsentsmártonit, ami az 1861. évi tót memorandum után szinte érthetetlen, ha tudjuk, hogy ugyanazon egyének voltak a főmozgatói mind a két eszmének.

Tetőzte még a sok meggyült bajt az u. n. 1868. évi nemzetiségi törvény, amely most már jogi alapot szolgáltatott oly igényeknek, amelyek a magyar nemzeti állameszme sérelme nélkül ki nem elégíthetők, amint ezt a következmények mutatták.

A tót tulzók a közélet minden terén egységes tót társadalmat igyekezvén megteremteni, a közgazdasági téren is akartak érvényesülni s az 1868. évben a turóczzsentsmártoni takarékpénztárt alapították 30.000 forintnyi részvénytőkével, amely intézet ma igen fontos tényező a Mudroňek nemzetiségi politikájának gyakorlati érvényesülésében. S itt is csodálatos tünettel találkozunk. — Ugyanazok a magyarok, akik ellen a tót tulzók dühöngenek, a sovínizmusuk, a tótok megvetése és elnyo-

mása miatt, részt vettek annak a takarékpénztárnak a megalapításában is, amelynek még ma is tót — és csakis tót — felirata van; amelynek Mudroň Pál, a tót nemzeti párt vezére, az igazgatója; amely évről-évre gazdagabb és hatalmasabb lévén, egyetlen egy fillért se juttat magyar hazafias céloknak; amelynek szelleme iránt tehát a legesekeylebb kétség sem foroghat fenn. Vajjon mi indíthatta ezt a magyarságot az 1848-iki események és tapasztalások és az 1861. évi tót memorandum után erre az érthetetlen magaviseletre? A nemtörődömség, a tótokkal való kaczerködés, a tótluk való félelem, a meghunyászkodás, vagy pedig a haszonlesés? Mert hiszen nemes és nagylelkű dolog a megbocsátás, az engesztelődés azzal az ellenséggel szemben, aki leszerelt és beismeri, megbánja tévelygését; ámde amely ellenség minden kudarc után ázázabb és vakmerőbb a támadásban, a gyűlöletét, indulatát nemcsak hogy fékezni nem igyekszik, hanem még sarkantyuzza is: azt az ellenséget kimélni nem szabad; aki pedig nemcsak kiméli, hanem még fegyvert is ad a kezébe, az öngyilkosságot követ el. S ilyen felemás magyarság magának tulajdoníthatta azután, hogy sem a tótok, sem a magyarok magukénak nem vallhatták.

A lipői zavargások.

— Saját tudósítónktól. —

Szükszavu táviratok jelentik, hogy Párty szepesi püspök Hlinka András rózsahegy plébánost ismét felfüggesztette, még pedig „ab ordine et officio.“

A napi sajtó is alig mond ennél többet. Országos gondjai között nem ér rá foglalkozni egy megtévelyedett emberrel, aki elvégre sem más, mint egy példánya azon sokaknak, akik személyi érvényesülést érdekelben minden eszközt jónak tartanak, akár megfő ember méltóságokkal vagy betöltendő hivata-sukkal, akár nem; egyformán fülhasználják azokat kétségbeesett küzdelmükben, hogy végül mégis csak elbukjanak. Szükszavu a távirat, de mégis elég arra, hogy erkölcsi gyászjelentése legyen annak a névnek, mely a hozzáfűzött kommentárok különfélesége szerint eddig sokat és sokszor tévesen foglalkoztatta a közvéleményt. Mert ez az emberi arcot viselő valaki ritka ördögösséggel volt megáldva, vagy megverve.

Magára öltve a hibuzgóság, erkölcsőség, szelidség, szükség szerint a hazafiasság álarcát is, Fregoli módjára változtatta azokat anélkül, hogy ennek káros következményeit csak egyszer is megizlette volna. Ellenkezőleg: mintha az ő magatartását követő események őt érintetlenül hagyták volna és ő uralkodott volna az események fölött. Es nem csodálunk, ha azt hisszük, hogy ebben rejlett érdekes-

sége is, amely környezetében sokáig tisztelést parancsolt. Azok közé tartozott, akiket megismerni nem lehetett. A hozzá legközelebb állók sem voltak tisztában vele hosszabb ideig, meglepő fordulatit egymást érték, amivel valami meghatározatlan talajt teremtett magának, aminek kihasználásában aztán fáradhatatlan volt. Tipusa volt ő a legújabb kor iparlovagjainak.

Csak egyben volt állhatatos és következetes. Szívós kitartással építette föl népszerűségét s még most is mindvégig ragaszkodik hozzá. A nép alsó rétegeit tettett szelidségével, mesterkelt jámborságával, álnok szemforgatásával hódította meg. Es hogy népszerűségét a jövő minden eshetőségével szemben biztosítsa, kipróbálta azt a fegyvert is, amittől a nyíltan nép retteg. A szent dolgokat állította oda félelmetes fenyegetésképpen azok feje fölé, akiknek netalán eszükbe jutna szembehelyezkedni akaratával. Az örök kárhozat kilátásba helyezése, a bűnös tulvilági életének borzalmi, a pokol kinjai voltak azok a fegyverek, melyekkel a megtántorodni készülő lélekből örökre kiirtotta annak a lehetőségét is, hogy az valaha szabad akaratának jogával éljen.

Az ő népszerűségét lefelé nem belső értékével alapította meg, hanem papi hatalmának bűnös visszaélésével erőszakolta ki. Tudta, hogy az önállóságától megfosztott lélek könnyebben enged a fenyegetésnek, míg a szeretetre épített népszerűséget hamar eljátszhatta volna. A papi palásthoz fűzött tisztelet volt nemcsak ereje, de spanyolfala is, amely mögé a tömeg vakságában nem láthatott, vagy oda nézni nem is mert. Csak így érthető meg, hogy terrorizmusával aztán annyira elbutította a tömeget, hogy az minden gondolkodás nélkül oda állott, ahová vezére parancsolta. Es engedelmekedett akkor is, ha ma ezt, holnap pedig az ellenkezőt követelte. „Ne nézzétek cselekedeteimet, csak szavaimat fogadjátok meg.“ S a tömeg ment.

Pályafutása.

Már mint háromszécsi plébános 400 embernek diktált lelkiismeretet és ugyanannyi-nak politikai meggyőződést is.

A rózsahegy plébánia megüresedésekor ide konkurált Kekattal, a nemrég elhalt plébánossal egyetemben. A város mértékadó körei ismernék előzetes politikai megbízhatatlanságát, vonakodtak mint patrónusok rászavazni. Ekkor mit csinált? Irásos reverzálit állított ki, hogy mint plébános a politikai dolgoktól távol fogja magát tartani, csak hogy megválasztását biztosítsa. A nyilatkozat után ez sikerült is neki, mert ellenfelével szemben két szavazattal győzött.

Alighogy megválasztották, 1897. évben „Ludové Noviny“ czimen politikai lapot indit, két-három év mulva azonban — nem tudni, mily befolyás folytán — lapját beszüntette. Meg kell vallanunk, hogy lapjában elég mérsékelt nemzetiségi politikát hirdetett. 1898-ban, mint a néppárt jelöltje szerepelt s daczára annak, hogy megválasztását biztosnak vette, *Angyal Józseffel*, a szabadlívpart jelöltjével szemben kisebbségben maradt.

Hlinka ez időtől kezdve huzamosabb ideig keveset hallatott magáról, de úgy látszik, egy „jobb korra“ készült, mikor elveit szabadon érvényesíthette. A gyászos emléktű Fehérvári korszak alatt azután nem törvőde adott beszü-

letszavdval, nem törődve a papi öltözet tisztességével, a legszélsőbb nemzetiségi agitátorokkal együtt ő is sorompóba lépett za slovenčinu s az általános választói jog propagálásának ürve alatt Liptóban a legfékietlenebb nemzetiségi igazításokat vitte véghez. Es ez ember emelt fővel járt közöttünk. Nem érzett lelki furdalást a sok elkövetett aljasságért, nem felelősséget, hogy sok száz emberértársát legszentebb jogától: a gondolkodástól fosztotta meg. Nem, a bűntudat őt nem bántotta, sőt büszkén kérkedett hatalmával ez a pap, ez a lelkiatya, ez a nép szellemi színvonalának emelésére hivatott vezér!

Hlinka legutóbbi bűnei.

Hlinka tragédiája a képviselőválasztásoknál kezdődik. Ennek első felvonását ott játszotta meg, amikor éjt-napot öszetéve, sorba járta Rózsahegy vidékét, hogy a magyar jelölt: Beniczky ellen igazasson. Akkor kezelték fölmerni benne azt a határtalan stréberiséget, mely most végre is vesztét okozta. Erőlködése kudarcot vallott. Az izgága ember részben ettől, részben pedig, mert megsejtette, hogy föllel már teljesen lehetetlenné tette magát, valóságos agonikus lázba esett. Veszett dühvel vetette magát utolsó vélt menedékére, az ő „imádott” népére; hogyha már fönt minden elveszett, azt még egykor kihasználhassa. Ekkor már egészen elhanyagolta hivatalát, minden idejét az utcán, kocsimában töltötte, mindenütt igazat, lázított; már nemcsak a magyar állameszme ellen, hanem megfoghatatlan: saját vallása ellen is! *Jehlőka, Hodža, Juriga* részvétlatoogatásai egymást érték. Es itt kezdődik a botrányok hosszú sora. A nép-legalsóbb rétegeit maguk köré gyűjtötték, legalsó és szeszelt lerészegítették őket, végigjárták velük a várost; annak minden utcáját. Valóságos ostromállapotban tartották Rózsahegyét. S minden jel arra mutatott, hogy az igazításnak a legkomolyabb következményei lehetnek, ha az idejekorán el nem nyomatik.

A választás lezajlása után a felzigatott nép felgyújtotta Hlinka egykori konkurensének, Kekát román. kath. plébánosnak esztét s az áldott emlékt pap, miután a plébánia épülete is teljesen porrá égett, az ijedségtől kapott betegségbe belehalt.

Annai gazdaság után a szepesi püspök is tudomást vett *Hlinka* működéséről s főpapi hatalmának teljes súlyával lépett fel az izgága pap ellen. A gimnáziumnál viselt hivatalától megfosztotta s egyben vizsgálatot indított ellene az általa elkövetett visszaélégekért. Egyben *Fischer* János, szepesi egyházmegyei papot bizta meg a lelkesívi hivatal adminisztrálásával.

Hlinka felfüggesztése után oda lett a város nyugalma. A felzigatott eszcselék folyó hó 13-án *Soós* városi bírőháza előtt demonstrált. Az óriási zajra figyelmessé lett a bírő, kijött, de vesztére, mert a tömeg olyan fenyegető magatartást tanusított, hogy már-már komolyabban inzulustól kellett tartania s így visszavonult. Távotában hallotta Hlinka szavát: *Mondd meg a püspöknek, hogy nem megyek hozzá kegyelmet kérni, inkább tisztitok...* s itt olyan kifejezést használt, amit nem lehet közreadni. Jellemzi ez az eszcselébános szókincset, de azt a tömeget is, amelyre csak az ilyen ocsmány kifejezésekkel tudott hatni. Ugyanez a tömeg *Siposné*t, a városi másod-

bírő feleségét is megrohanta, aki csak azáltal tudott menekülni a fanatizált tömeg dühe elől, hogy még idejekorán házába menekült. Az ilyen és hasonló esetek egymást érték Hlinka örök dicsőségére.

A folyó hó 17-én a felzigatott nép a ki-rendelt adminisztrátort nem akarta a templomba engedni s kicsi híja mult, hogy a csendőrség fegyverét nem használta.

A nép nem járt a rózsahegyi templomba, hanem zászlók alatt valóságos bucsujárást rendezett a közeli falvakba. Még *Sztankovára* is elzarándokoltak, de a község magas multveltségű, sok áldásos intézmény meghonosításáról ismert lelkesze a *püspöke ellen tüntető proccszóit eltiltotta a templomba való lépéstől.

A rózsahegyi magyarság élete folyton veszélyben forgott s legtöbbször forgópisztolylyal jártak az utcákon és nyilvános helyeken.

Végre is erélyos rendszabályokhoz kellett nyulni.

A lakosság élet- és vagyonsbiztonságára két század katona érkezett *Löcséről*, akik most a rózsahegyi honvédséggel és rendőrséggel nagynehezen rendet teremtettek.

Letartóztatások.

Midőn Székely vizsgálóbíró az igaztók ellen, már annyi adatot halmazott föl, hogy megkezdte letartóztatásukat, elsőben *Jancsek* András építőmestert érte el végzete. Utána *Gregus* György pékire, dr. *Szobár* Lőrinczre, *Mattyasovszky* munkásra és folyó hó 26-án magára a főkolompusra, *Hlinka* Andrásra került a sor. Ennek a csendőrok a vasuti állomáson mutatták föl az elfogatási parancsot, mikor egy vasuti kocsióbil kiszállt. Mintha már régen várt volna erre a megtiszteltetésre, szinte örömmel mondta rá: *tudom!* Utjában *Houdek* kereskedővel találkozott, aki lelkipásztorát ilyen helyzetben látva, *gratulált* neki. Es voltak aztán olyanok is, akik határozottan irigyelték tőle a mártíromságot, a következő nap többen czirkáltak a törvény-szék épülete előtt. akik magukat eléggé rászolgáltaknak hitték az elzáratásra. Amikor megkérdezték ceztől, hogy mit keresnek, határtalan czinizussal kinálták magukat.

Ott a törvény iránti tisztet, tekintélyt s több efféle már ismeretlen fogalmakká lettek. Egy évig garázdálkodott csak ez az új Gapon ottan, de ez is elég volt arra, hogy teljes anarchiát teremtsen mindenütt.

Megmérgezte a nép lelkét, megrontotta a közszellemét, egyéb eredménye az ő papi munkásságának nincsen.

A legutóbbi időkben annyira vitte agitációjával, hogy még a szomszéd vármegyék papsága is retteget a folyton terjedő nemzetiségi igazításoktól. Kiittnik ez az alábbi figyelmeztető felhívásból, melyet egy *kassai* egyházmegyei pap intézett az apátplébánoshoz.

Kompanyik Cölesztin apátplébános urhoz
Löcsén.

Közeledik a július 2 iki löcsei nagy bucsu.

S miután tapasztaltuk, hogy Hlinkáké a multban a szent helyet sem kimélték meg s a vallásosság s ajátosság küpönyege alatt a nemzetiségi kérdésnek propagandát esináltak; s tekintettel a mostani politikai viszonyokra, a nemzetiségi veleités érdekében valószínűleg fokozottabb mértékben fognak agitációt kifejteni: kérjük

nevezett apátplébános urat, hogy hivatása s felelőssége tudatában, kifogástalan hazafias és mély vallásos lelkkletének megfelelőleg e szempontból nagyobb ellenőrzést gyakorolni s a szomszéd egyházmegyék főpásztorait megkérni sziveskedjék, hogy a bucsu tartamára megbízható püspöki biztosokat kiküldeni sziveskedjenek.

Kassai egyházmegyei pap.

Ezzel lezáródott Hlinka és társainak működése. De ne bizakodjunk el abban, hogy most már a rend helyre állott, hanem legyünk azon, hogy a nép elesavart fejét helyreigazítsuk.

Magyarház.

A napisajtó is tudomást vett már vállalkozásunkról. Rokonszenvenvel emlékezett meg arról, mint oly nemes czélzatu vállalkozásról, mely hivatva volna szolgálni a folyton hangoztatott magyar érdekeket.

Erős magyar központot akarunk itt teremteni, mert tudjuk azt, hogy csak szilárd alapokra fektetett, egy-séges magyar társadalom, öntudatos vezetés mellett képes oly eredményeket felmutatni, melyre a felső vidék magyarsága hivatott.

A Magyarház, mely a magyar kulturát, a legszentebb magyar érdekeket lesz hivatva szolgálni, megérdemli azt a meleg érdeklődést, mellyel felkarolják mindenütt, amerre csak szó esik róla.

Ne keserítsenek el senkit a kérdés nehézségei, mert mi meg vagyunk győződve, hogy ha másképp nem, felépül a Magyarház a nemzet zömének áldozatkészségéből is.

A Magyarház építő bizottsága a folyó hó 25-én a főispán elnöklete alatt ismét ülést tartott, melyen tárgyalás alá vette az építkezés terjedelmének és jövedelmezőségének hozzávetőleges megállapítására kiküldött albizottság által bemutatott tervezetet.

Miután azonban maga a tervezet elbirálása oly nagyfontosságú, hogy annak tökéletes megismerése igen beható tanulmányozást igényel, többek hozzászólása után dr. *Lány* Ernő indítványára elhatározta a bizottság, hogy a tervezet, mielőtt a kaszinó közgyűlése elé vitetnék, le fog nyomtatni s az építőbizottság minden egyes tagjának meg fog küldeni.

Hogy olvasóközönségünk is tájékozva legyen a tervbe vett építkezésről, a benyújtott javaslatot egész terjedelmében itt közöljük.

A Magyarházat építő bizottság által kiküldött albizottság tervezete.

A Magyarháznak, feltéve, hogy 200,000 koronából fog felépíttetni, a következő helyiségeket kell magában foglalnia:

1. A Kaszinó részére a modern igényeknek megfelelő helyiségeket, nevezetesen: egy társalgó, egy olvasó, egy iroda és egy nagy játék- és billiárdszobát, mely esetleges színelőadások és táncmulatságok megtartására is alkalmas helyiség legyen.

2. Legalább 10 szobából álló szállodát.

3. Vendéglőhelyiséget: 2 szoba és egy csapszék.

H I R E K.

4. Kávéházi helyiséget: 2 szoba.

5. Az udvarban megfelelő lakást a bérlő részére. Ezeket a helyiségeket magában foglaló épületért, álljon az akár a város közepében, akár attól valamivel távolabb, a legrosszabb viszonyokat véve alapul, minimális 4000 korona bér igen könnyen elérhető.

Tervezetünk alapját a 4000 korona évi bér képviselvé, a következőkben kimutatjuk, hogy a bérlőnek a fenti bérösszeg megfizetése, hármily rossz viszonyok mellett is, lehetséges.

A 10 szobából álló szállodának csak 5 szobát véve tekintetbe, mely naponta elfoglalva lesz és minden szobáért csak 2 korona minimális árt számítva, évi bevétel K 3650.—.

A Kávéházi olyan feltétellel, hogy a bérlőnek táncmulatókhoz ezéljaira ingyen tartozik helyiségeit átengedni, fizetve évente bért K 800.—.

A vendéglőben és kávéházban étellel, itallal, kávékkal, billiárdal és kártyapénzekkel együtt naponta csak 60 korona bevételt számítva, évi minimális tiszta nyereség K 7300.—.

Az évi összbevétel K 11750.—.

A bérlő kiadása volna:

Évi bér	K 4000.—
3 pinceszér, szakácsnő, házi-szolga stb.	K 3000.—
Adó és más előre nem látható költségek	K 1050.—
Fűtés és világítás	K 1200.—

Az évi összkidadás K 9250.—, mely összegből levonva az összbevételből, marad a bérlőnek tiszta haszna K 2500.—.

Miután a fenti számadással bizonyítottuk, hogy a lehető legrosszabb viszonyok és körülmények mellett is az évi 4000 korona bér biztosan és könnyű szerrel elérhető, ebből az alapból kiindulva, a következőket ajánljuk.

A „Magyarházat“ a Turóczy Magyar Kaszinó építse föl. A Kaszinó erre a célra a közönségtől kérje a szűkséges 200,000 koronát kölcsön, olyan feltétellel, hogy azt az építendő házra a kölcsönadók javára első helyre bekebelezeteti és hogy azt 50 éven át évi 4000 koronás részletekben — kamat nélkül — visszafizeti. Ezen célra évente soroslat tart, melyen 40 darab részjegyet 4000 korona értékben kisorsol és bevált. Így 50 év múlva a ház a Kaszinó tulajdonává válik.

A Kaszinó 1906. július hó 15-én kezdje meg a közönség körében és országosra a gyűjtést, melyet 1907. május elsőjével szüntessen be. Az aláírásnál minden jegyzett részjegy után 20 korona az aláírást gyűjtő kezeihez azonnal lefizetendő. A többi 80 korona fizethető egyszerre vagy 1906. szeptember 1-től részjegyenként 10 koronás havi részletekben. A gyűjtőívök számozva legyenek és csak korlátozott számban adassanak ki. Megválasztandó az ugynevezett gyűjtő-bizottság, mely bizottságnak az iven tulajdonosai 2 hetenkint elszámolni tartoznak. A bizottság a kezeihez befizetett pénz takarékpénztárba teszi, melyet, ha az előírányozott összeg nem jönne össze — ellenkező határozat nélkül — a tulajdonosoknak kamattal együtt visszafizetni tartozik.

Tekintve azonban, hogy alapos reményünk van arra, hogy a „Magyarház“ évente nemcsak 4000, de ennél sokkal többet, talán 8—10 ezer korona jövedelmet is fog hozni, javasoljuk, hogy a 4000 koronán felüli bevétel minden esztendőben a még ki nem sorsolt részjegyekre kamat fejében osztassék ki.

Az utazó bolgár fejedelem. Ferdinand bolgár fejedelem. *Murányi* gróf inkognitójában két termes bolgár vasúti kocsiiban Ruttkán keresztül Garambenzenczére utazott, honnét utját Szentantalg automobilon folytatta. Ruttkáig, a ks.od. vasút képviseletében *Dettrich* Ottó felügyelő, Ruttkától pedig *Havas* Dávid főmérnök és *Ciprián* ellenőr kísérte a vonatot.

Hivatalátadás. *Berecz* Gyula kir. tanfelügyelő hivatalát utódljának, *Künsztler* Károly dokornak átadván, a folyó hó 26-án végleg eltávozott új székhelyére, Lugosra. Az eltávozott tanfelügyelőt többen felkeresték, hogy tölle bucsut vehessenek, de persze már ekréve.

Hivatalvizsgálat. *Bolemann* Lajos, kuriai bíró, a beszercebányai törvényszék elnöke, a folyó hó 26., 27. és 28-án tartotta meg szokásos évi hivatalvizsgálatát a helybeli kir. járásbírósnágnál. Ez alkalommal a járásbírósg vezetőjének teljes megelégedését fejezte ki a tapasztalt rend felett.

Tíz éves találkozó. A helybeli felső kereskedelmi iskola 1906. évben végzett növendékei a folyó hó 24-én szépen sikerült összejövetelt rendeztek. A találkozózn tizenhárom jelentek meg. Reggel *Boldis* Ignác igazgatónál s még itt lévő tanáraiknál: *Kertész* János és *Hoffmann* Edénél tisztelegtek. Este a meghívott vendégekkel egyetemben társasvacsorára gyűltek össze a magyar kaszinó helyiségeibe. Az első felköszöntőt *Smiedt* Imre mondta a vacsorán megjelent igazgatóra és tanárookra. A volt tanári kar nevében *Boldis* Ignác válaszolt. Gyönyörű beszédben méltatta a nap jelentőségét, s volt tanítványait böles tanácsokkal látta el a jövőre. Utána *Ruttkay* Aurél emelkedett szólásra és a jelenlevő és a távollevő tanároka irítottó poharát s felolvasta az időközben eltávozott tanárok ez alkalomra beküldött leveleit és táviratait. Az egybegyűltek vigalmának csak a késő hajnali órák vetettek véget. Megemlítjük még, hogy a tíz évi találkozóra tett fogalmukat 1916-ra megújították.

Gyászrovat. *Patsch* Ignáczné, a helybeli nagyvendőglős neje, hosszú betegeskedés után, a folyó hó 27-én elhunyt. Halála általános részvétet kellett mindazok között, kik az ő odaadó szorgalmát s a magyar ügy iránti érdeklődését beestülni tudják. Dacára tó tanyanyelvének, gyermekeiből odaadó, szívvel-lélekkel magyar honpolgárokat nevelt. A család a következő gyászjelentést adta közre: *Patsch* Ignác mint férj a maga és gyermekei: *Vilmos*, *Irma* férj. *Ulbrich* Ádámné, *Béla*, *Natalia* férj. *Percsina* Andorné, *Kálmán*, *Irné* és *Ignác* nevében; *Patsch* Vilmosné, szül. *Duschek* Ilona menyje; *Ulbrich* Ádám és *Percsina* Andor vói; *Patsch* Janika és *Simike*, *Ulbrich* Irénke, *Zsiga* és *Antal* mint unokái, valamint az összes rokonság nevében melyen elszomorodott szívvel jelenti a forrón szeretett házastárs, anya, anyós és nagyanya *Patsch* Ignácné szül. *Jedlovszky* Mária folyó évi június hó 27-én reggeli 3 óraker, élete 48-ik, boldog házassága 30-ik évében, hosszu szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hilt teteme f. hó 29-én délután 4 óraker fog az ágostai evangélikus egyház szertartásai szerint az itteni sirkertben örök nyugalomra tétetni. Turócszentmárton, 1906.

évi június hó 27-én. Áldás és béke drága halmvai felett!“ Temetésén teljes számmal jelentek meg a család jó ismerősei és barátai s mély részvétellel kísérték ki a boldogultat utolsó utjára.

Éder Róbert, a kassa-oderbergi vasút főfelügyelője a maga és gyermekei: *Gabriella* férj. *Weimess* Marianné, Róbert és *Elemér*, veje: *Weimess* Marian, ugyszintén az összes rokonság nevében mély fájdalomtól sújtott szívvel tudatja, hogy hön szeretett, felejtethetlen neje, illetőleg édesanyjuk, anyósa és rokonuk Éder Róbertné szül. *Dávid* *Gabriella* és évi június hó 28-án déli 12 óraker, életének 39 ik, boldog házasságának 20-ik évében, hosszas betegség és a halotti szentségek átja'os felvétele után az Urban jobblétre szenderült. A boldogult hilt tetemei e hó 30-án délután 4 óraker fognak a gyászházban: V. ker. Arany János-utca 1. sz. a., a róm. kath. egyház szeriatása szerint beszenteltetni és a németvölgyi temetőben örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó évi június hó 2-án délelőtt 9 óraker fog a lipótvárosi szent. *István*-templomban az *Urnak* bemutatni. Budapest, 1906. június hó 28. Béke poraira!

A sorozás eredménye. Szomoru adatokat tintet fel a folyó hó 22-én és következő napjaiban megejtett fősorozás eredménye. A hadköteleseknek több mint 50%-a kívándorolt, az ithon maradt anyag pedig gyenge és esenevőse. A turócszentmárton-blatnicai járásban összeirt 672 hadköteles közül csak 339 jelent meg az állításon, kik közül 111 jelentet ki a katonai szolgálatra alkalmasnak. A mosóczi-zniói járásban összeirt 662 hadköteles közül pedig 367 jelentkezett, kik közül katonai szolgálatra csak 102 volt alkalmas.

Szűnsznet Stubnyafürdőn. *Bányai* Lajos szűngazgató 14 tagból álló társulatával a f. hó 3-tól kezdve néhány előadás tart Stubnyafürdőn. Tudunkat ez az első vállalkozás, mely hivatva volna a Stubnyán üdülőknek esténként szórakozást nyujtani. Kivánjuk, hogy az igazgató merész vállalkozását kellő siker koronázza.

Uj lap. *Kövesy* Lajos Ruttkán „Felvidéki Magyarság“ czimén uj lapot indított. Az uj lap a felvidéki magyarság ügyét kívánja szolgálni.

Megtagodott jóváhagyás. A m. kir. beltgyminiszter a mosóczi olvasóker alap-szabályainak jóváhagyását megtagadta. Elhatározásáról, a vármegye alispánjához intézett leiratában, minap értesítette az érdekelteket.

Ozimváltoztatás. A Szakolezán megjelent „Katólieke Noviny“, a primási udvar intézkedése folytán, kénytelen volt fejtől levenni a katóliek jelzőt s legközelebbi száma már „*Ludové* Noviny“ czim alatt jelenik meg. Értetülünk szerint egybként a lap végleg elköltözik Szakolezáról Budapestre, a magyarság metropolisában fogja sátorfáját feltüni.

Csillagvizsgáló a magas Tátrában. Egy nagyon szép és a tudományos kutatásokra és megfigyelésekre nagyfontosságú terv megvalósítása van ktszűbűn. Nincs egyébről szó, mint arról, hogy a magas Tátra valamely alkalmas pontján, a magyar tudományos akadémia kezdeményezésére, csillagvizsgáló tornyot állítsanak fel. Még a hely nincs megállapítva véglegesen, de úgy hisztük, hogy erről is nemsokára biztos hírt adhatunk.

Nyári mulatságok. A Szucsány községi tüzoltó egyet július hó 1-én, ma délután a „Hrabini” ligetben nyári mulatságot rendez. Belépti díj személyenként 1 korona. Kedvezőtlen időjárás esetén a mulatság folyó évi július hó 8-án lesz megtartva. — Ugyancsak ma, vasárnap délután tartja nyári mulatságát a kostyáni önkéntes tüzoltótestület is, melyen Csonka Pali zenekara fog játszani. Kedvezőtlen idő esetén jövő vasárnap tartatik meg a mulatság. — A zsolnai „Ifjúsági Társaság” f. évi július hó 1-én saját könyvtáralapja javára Ujzsolnán, a Glasel-féle kerkhelyiségben nyári mulatságot rendez. Kezdeté délután 2 órakor. Belépti díj személyenként 1 kor. Kedvezőtlen idő esetén fedett helyiségek.

Halálos villámcsapás. A folyó hó 24-én csapott le Szklabinaváralján *Homulik József* ácsmester műhelyébe, s a műhely ajtajában áldogáló 12 éves fiút agyoncsapta. *Panesuha József* kocsiának, ki a szerencsétlen fiú közvetlen közelében állt, semmi baja sem történt.

Hívatalköltözés. A kir. tanfelügyelőség hivatala eddigi helyiségeiből, az állami iskolák épületéből a „Maticza” téle épületbe költözött át. Az iroda helyiségei az első emeleten, közvetlen a járásbírószághoz közelségében van.

Tolvaj pénzügyőr. Tóprónáról írja levelezőnk: A folyó hó 27-én egy pénzügyőr szállt meg *David György* vendéglőjében s ott meg is halt. Reggel azután odább állt. Hogy-hogy sem, a gazdának pénzre lévén szüksége, bement a pénzügyőr által lakott szobába, hogy a szekrényben lévő 41 koronát magához vegye. Ott azonban a pénznek csak hűlt helyét találta. A koresmáros rögtön jelentést tett a dologról s a csendőrség a tolvajt le is tartóztatta a magáról megfélekedezett pénzügyőr személyében s a zniói járásbírószághoz börtönébe kísérte.

Kis gyermekek gyakori sírása, hirtelen felébredésük, egymint más beteges állapotok is dr. Lutze A. egészségügyi tanácsos szerint nem ritkán utóhatások, ha anyák és dajkák az erősen izgató gyarmatkávéit isszák. A legkevésében tudják ezt s azért jó a figyelmeztetés erre az okra. A Kathreiner-féle Kneipp-malátá kávé gazdag pótlása által nemcsak finomabb és izletesebb lesz a kávéital, hanem a gyarmatkávé káros tulajdonságai majdnem teljesen eltűntek. Anyák és dajkák még jobban tennék, ha a Kathreiner-féle Kneipp-malátá kávé teljesen tisztán innák, amely az egészséget előmozdítja, táperős, vérképző és fűszeres, kávéhasonló íze által nagyon jól ízlik. Azonban csakis valódi Kathreiner-t szabad használni, zárt eredeti csomagokban, mert csakis ez nyújt biztosságot a tisztaságról és finom kávéit. A bevásárlásnál kérjünk tehát „Kathreiner” és ügyeljünk a „Kneipp páter” védjegyre.

Nyiltér.

(E rovatban közlöttekért nem felelős a szerkesztő.)

Búcsúzó.

Mindazon kedves barátainknak és ismerőseinknek, akikről az idő rövidsége miatt személyesen búcsút nem vehettünk, ez uton mondunk szívélyes Istenhozzádot.

Turócszentmárton, 1906. évi június hó 27-én.

Berecz Gyula és neje.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejthetetlen emléktű nőm, illetve anyánk elhalálása alkalmából részvénytárgyakozataikkal és a temetésen való megjelenésükkel fájó munkát enyhíteni szívesek voltak, ez uton is fogadják hálás köszönetünket.

Turócszentmárton, 1906. évi június hó 30-án.

Patsch Ignác és családja.

ISKOLAI ÜGYEK.

A helybelli állami iskolák záró ünnepélye.

A kereskedelmi iskolák, továbbá a polgári fiu- és leányiskola növendékei, az iskola tornacsarnokában igen szépen sikerült záró ünnepséget rendeztek a mult hó 29-én. Az ünnepség fénypontja *Boldis Ignác* igazgató szívből fakadt, magyaros záróbeszéde volt, melyben a magyar hazához való hűségére intette az ifjúságot. A nagyhatású beszéd befejezése után pénz- és könyvjutalmakat osztottak ki a legjobb s a magyar nyelvben legszebb előmenetelt tanúsított tanulók között.

Elemi iskolai tanítók és igazgatók figyelmébe ajánljuk a közokt. miniszter ur azon rendelkezését, mely szerint ezental az egyes könyvkiadók arra kötelezték magukat, hogy szegény tanulók részére a bevezetett könyveikből a beirt tanulók 10%-ának a könyveket teljesen ingyen megküldik. Az egyetemi nyomda ezen czélra 20000 korona értékű tankönyvet fog kiosztani. A miniszterium pedig megsztntette az ingyen tankönyveknek a tárcza terhére leendő megrendelését.

Záróvizsgák. Mosócson az izr. iskolában f. hó 23-án tartatott meg az évi záróvizsga. Ebbe az iskolába Blatniczáról, Pribóczról, Hájrról járnak tankötelesek, kik más nyelvet, mint a tót nyelvet, nem beszélnék. Ezen tót ajku és különböző vallású gyermekek oly szép haladást tettek a magyar nyelvben, hogy minden egyes kérdésre szépen, összefüggően feleltek meg a vizsgán. Kiváló érdeme ebben *Singer Mátyás* tanítónak jut, ki fáradságot nem ismerve, buzgó és ügyszeretettel végzi teendőit, különben is hazafias, lelkes tanító. Ideje volna, hogy az intéző körök legalább egy szemmel is kíséren ezen derék tanító működését és annak idején elismeréssel vagy egyéb kitüntetéssel honorálnák azt. — Hasonló eredménnyel folyt le a helybelli izr. iskolánál a záróvizsga f. hó 26-án. Itt is a növendékek a magyar nyelvben, meg a többi tárgyakban is, szép eredményt mutattak fel. Ezen népiskolánál hiányzik a női kézmunkatanítás, ezt pótolni az iskolaszék első főfeladata legyen, mert a kézügyesség, különösen a leányoknál, szükséges, különben az új tantervben ezen tárgy főlényezőt képez. Reméljük, hogy ez idea ezen iskolánál is meg fog valósulni.

A körmozi siketnéma intézet értesítője. Nécsey János, az intézet igazgatója az 1905—1906. tanévi értesítőjében, közzé teszi a lefolyt tanév eredményét. E szerint az elmúlt tanévben jelentősebb mozzanat nem for-

dult elő. A tananyag pedig a tanterv szellemében rendesen feldolgoztatott. A felvételi vonatkozólag a következő tudnivalók soroltanak fel: Az iskola körzete [kiterjed Bars-, Turóc-, Zólyom-, Trencsén-, Liptó- és Arva-vármegyékre, növendékei is ezen vármegyékből veszi. Kivételt képeznek a m. kir. bányakincstár alkalmazottainak gyermekei, akiket az egész ország területéről hív be, lévén a bányakincstárnak iskolánkban 10 alapítványi helye. A felvételt a felügyelő-bizottság eszközli. A kincstári helyekre a m. kir. pénzügyminiszterium nevez ki növendékeket, a turócszemei 4 alapítványi hely pedig említett törvényhatóság által töltesik be. Felvételt nyerne 7—10 éves korban levő siketnémák, akiknek más testi vagy lelki fogyatkozásuk nincs. A felvétel az egész képzési időre szól. Felvétel és segélyezés iránti kérvények mindenkor a *felügyelő-bizottsághoz nyújtandók be, a kincstáriak a m. kir. pénzügyminiszterium, a turócszemei pedig Turócszeme alispáni hivatalához címzendők.* A kérvényhez csatolandók: a) keresztlevél, illetve születési bizonyítvány; b) tisztí orvosi vélemény; c) himlőoltási bizonyítvány; d) hatósági kimutatás a család- és birtok állapotáról; e) szegénységi bizonyítvány. Ha nincs szegénységi bizonyítvány, az iratok szabályszerű bélyeggel látandók el. A b) és d)-hez szükséges irlapok az igazgatóságnál díjtalanul kaphatók. A benyújtott kérvények június hó végével tárgyaltattak, minek megtörténte után a növendékek szülői értesítettek, hogy gyermekeiket kellő ruházattal ellátva, szept. 1-ére hozzák be. Az önköltségek az igazgató utmutatása mellett helyezik el gyermekeiket. Tandíjat senki sem fizet, de a taneszközökért köteles minden növendék évenként 20 koronát az intézet pénztárába befizetni. A kincstáriak ez alul is fel vannak mentve. A tanfolyam 8 évig tart.

Évzáró ünnepély. A lipótszentmiklósi állami polgári fiu- és leányiskola *Besztercezy György* tanár vezetése mellett a következők igen sikerült műsorral rendezte évi záró ünnepélyét. 1. Himmusz, szerző: Erkel Ferenc; bevezető jellegűt írta: Hazslinsky Gusztáv; zongorán kíséri: Schöntag Irén. Éneklő az összes kar. (300 tanuló). 2. Az utolsó sor. írta: Várady Antal; szavalja: Wolff Gizella, IV. oszt. növ. 3. Menegé-Dankó Pista dalai felett, szerző: Gaal F. (Op. 128.), zongorán előadja: Buchwald Laci, IV. oszt. tanuló. 4. A magyar nyelv, írta: Abrányi Emil; szavalja: Hexner Sándor, VI. oszt. tan. 5. Rege a csodaszarvostól. (Daljáték.) Szövegét írta: Arany János. Zenéjét háromszólamú leány- és fiukarra, magánhangokra és zongorára írta: Stojanovits Jenő. (Op. 51.) Zongorán kíséri: Schöntag Irén. Előadja a polgári iskola 120 (sch. I. II.) és a polg. fiuiskola 40 (alt) tanulója. 6. Amanda vagy Juci, írta: Lőcsői Emma. Szereplők: Rétiné: Lihoszt Valéria III. o. n., Erzsike: Beer Juliska III. o. n., Felleginé: Stricker Hedvig IV. oszt. n. Mezeiné: Kohn Margit IV. o. n., Róza: Rauchwenger Janka III. oszt. növ. 7. a) Két régi dal. (Gyűjtem. VI. kötet... és Kossuth Lajos azt izente...) Háromszólamú leány- és fiukarra átírta: Beleznay Antal. Zongorán kíséri: Schöntag Irén. — b) Tulipán dalok. Zenéjét írták: Nádor Sándor és Huber Sándor. Zongorán kísérette: Tánzer Rózi IV. oszt. n. Magánrészeket énekeltek:

Buchwald Laczi és Schleichart Hilda IV. oszt. növendékek. Előadta az összes kar. 8. Rákóczi induló. Kísérétét zongorán négykézre írta: Poor Vilmos. Zongorán kísérték: Hulyák Anna és Tánzer Rózi IV. oszt. növ. Énekeltek az összes kar.

KÖZGAZDASÁG.

Turóczi megye várható gabonatermése.

Buza:	
Bev. terület 1771 kat. hold.	
Atl. term. kat. holdanként	5,65 q
Összes termés	10,000 q
Tavalyi termés	11,348 q
Róz:	
Bevetett terület 13158 kat. hold.	
Atl. termés	4,70 q
Összes termés	62,000 q
Tavalyi „	70,183 q
Árpa:	
Bev. terület 6546 kat. hold.	
Atl. termés	5,7 q
Összes termés	33,200 q
Tavalyi „	34,369 q
Zab:	
Bev. terület 7558 kat. hold.	
Atl. termés	5,28 q
Összes termés	39,900 q
Tavalyi „	39,472 q

A burgonya szépen fejlődik, bár a gyakori esőzés a körülkapalást akadályozza.

A takarmány feltűnően jó, de a takarításnál az esős időjárás meglehetősen kárt okozott.

Iparfejlesztés Árva megyében.

Arva megyében nagy iparfejlesztési akció indult meg, mely ügyben f. hó 24-én nagy értekezlet volt Turóssinban. Az értekezleten Földiák Gyula ismertette a mozgalom célját. Bulla György alispán és többek hozzászólása után az értekezlet elhatározta, hogy a házi ipar terjesztésére 800—1000 szövőszéket állítanak föl, amelyeket az egyes községek között fognak kiosztani; felállítanak továbbá egy mechanikai szövőgyárat és mivel textilmunkásokban az egész országban állandóan nagy a hiány, tervbe vették, hogy Jablunkán szövészeti iskolát állítsanak fel és végül, hogy a szlanczai Schiffer-féle textilgyárat átveszik, megnagyobbitják és modernül berendezik. Az értekezleten ezután az árvai gyolcsipartársulat elnöksége bejelentette, hogy örömmel csatlakozik a megindítandó hazafias akcióhoz, melynek az egész Felvidéken nagy jelentőséget tulajdonítanak. A gyárakat részvénytársulati alapon állítják fel és mindjárt meg is kezdették a részvények jegyzését. Bejelentették az értekezleten, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter kiltatásba helyezte az állam erkölcsi és anyagi támogatását.

Tözségi hírek. Az országban elforduló gyakori esőzések folytán a gabonahatáridő-ültekek szilárdulnak.

Gabonákrak:

Budapestben: buza	15:40—17:—
rozs	12:80—13:—
árpa	13:50—14:50
zab	13:50—19:40

Szeszakrak:

Budapestben: nyers szesz	139:——139:05
finomított	141:05—142:—

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Kiadótulajdonos: Moskóczi Ferenczné.

A házasszony gondoskodásán mulik a család üve, boldogsága!

A Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé

Kathreiner előállítási módszere révén kellemes ízű, az egészséget előmozdító és olcsó, ez által a legmegbecsülhetlenebb előnyöket nyújtja minden háztartásnak!

Minden vásárlásánál hangszószókat kifejezetten a Kathreiner nevet és csak eredeti csomagokat adjunk Kneipp páter védeljével.

WAGNER HUGÓ

okl. gépészmérnök.

Műszaki iroda, Budapest V., Arany János-utca 9.

Telefon 43—98.

I. Általános géposztály. Amerikai és egyéb külföldi hárvezes czégek képviselője. Szerszám- és bányaiipari gépek, szállító és különleges gépperendezések szállítása. Tervezések és költségvetések felülvizsgálása és egyéb műszaki munkák készítése.

II. Amerikai rendszerű központi fűtés és szellőztetés, vizellátás, fürdőberendezés és mindenemű csövezések vállalata Auto-Densator szab. alacsony nyomású gyorskeringésű melegvízfűtés.

III. Vasbeton tervezési osztály.

Magyar, német és angol levelezés.

Védjeg.: „Horgony”

Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pala-Expeller péntéla

egy résznek bizonyult létezés, mely már több mint 30 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult. Kiszáradt, szeszelt és megfűtött borsómagból álló készítmény.

Figyelemre méltó, Súlyos balesetvények miatt bevándorlók érkeznek legyünk és csak olyan gyógot fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Horgony-Pala-Expeller péntéla doboza van csomagolva. Az árvevényben 30 fillér, 1 kor. 40 f. 20 f. korona és ágyváltás minden gyógyszerárban kapható. — **Előadó: Földiák Gyula, Turócszentmárton, Budapest.**

Büchler gyógyszerárúháza az „Arany aradiakban”, Független Kereskedelmi Főház, Munkácsy u. 20. sz.

Kapható GAZDIK JÁNOS gyógyszerárúháza Kőrömczbanán, SCHÖNAICH VIKTOR gyógyszerárúháza Znióváralján és TOPERCZER S. gyógyszerárúháza Turócszentmártonban.

48. sz.
1906. vñ.

Arverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a zniói kir. járásbírósnak 1902. évi V. II. 32/12 számu végzése következtében Izák Gusztáv ügyvéd által képviselt a neczpáli hiteletyelt javára Ferencsik György és tsa andrásfalvi lakosok ellen 6797 korona s jár. erejéig 1903. évi szept. hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1892 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 30 kereszt buza,

8 kereszt zabszalma, 15 szekér széna, 50 kereszt árpa, 6 kereszt rozs, 4 fuvar bolhoj 9000 drb. égetett téglá és 18000 vályog nyilvans árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a zniói kir. járásbírósnak 1902. év V., II. 32/12 számu végzése folytán 6797 korona tőkekövetelés, ennek 1901. évi április hó 8. napjától járó 8% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig bíróllag már megállapított költségek erejéig Andrásfalván alperesek házában leendő eszközésre 1906. évi július hó 16-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivtnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbit ígérőnek, szűkség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

A nennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Znióváralján, 1906. évi június 27.

Szibner, kir. b. végrehajtó.

372—1906.

A turócszentmártoni m. kir. jár. erdőgondnokságtól.

Faarverési hirdetmény.

A m. kir. jár. erdőgondnokság hivatalos helyiségében 1906. évi július hó 16-án, délelőtti 9 óraker Turócszentmártonban tartandó nyilvános 12-és írásbeli árverésen a következő birtokosságok adják el fakészleteiket:

1. Felsőturcsok v. urbéresei 2466 darab lucz- és jegenyefenyőt 5402m³ 44,432:5 kor. ona becsértékben.

2. Valcsa v. urbéresei 468 darab jegenyefenyőt 753m³ 6238:0 korona becsértékben.

Kiszállítási határidő bezárólag 1907. évi április hó 1-éig a valcsai és 1908. évi április hó 1-éig a felsőturcsokai fakészletnél.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: a) ha a hirdetményben kiűzött óra előtt nyujtatnak be; b) ha tisztán kivethő számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiűrva tartalmazzák a megajánlott összeget; c) ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szőzerint tartalmazza úgy, amint az a hirdetményben foglaltatik; d) ha lepecsételve és ivenként 1 koronás bélyeggel elátva adatnak be; e) ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; f) ha bánatpénzkepen a megajánlott összegnek legalább 10% -át készpénzben tartalmazzák; g) ha ugy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaalomás) világosan kiolvasható és h) ha a boríték kívül „Ajánlat a (fennel elősorolt valamely) fakészletre” felírással van elátva. Utőajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyujtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé. A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál a turócszentmártoni m. kir. jár. erdőgondnokságnál és az illető urbéri elnök-ségnél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Kelt Turócszentmártonban, 1906. évi június 27-én.

A m. kir. jár. erdőgondnokság:

Erdődi György,
m. kir. főerdész.

Fényképészeti gépek és az összes kellékek

kiváló minőségben, olcsó árakon

Moskóczi Ferenczné

könyv- és papirkereskedésében

Turócszentmártonban kaphatók.

